

Protokoll fra møte Hovedkomiteen i VKM 3. desember 2009, kl 11.00-17.30

Deltakere

Fra Hovedkomiteen: Åshild Krogdahl (leder), Bjørn Næss, Espen Rimestad, Line Sverdrup, Audun Nerland (for Hilde-Gunn Sorteberg), Inger-Lise Steffensen (for Jan Alexander), Janneche Utne Skåre, Marit Aursand, Margaretha Haugen, Wenche Farstad, Trond Rafoss (for Leif Sundheim), Helge Klungland, Helle Margrethe Meltzer.

Forfall: Øyvind Lie, Ørjan Olsvik

Fra Mattilsynet: Kari Bryhni, Bjørn Gondrosen

Fra sekretariatet til VKM: Danica Grahek-Ogden, Kirstin Færden, Tor Øystein Fotland, Tron Øystein Gifstad, Lise Engerud, Ingfrid Slaatto Næss, Elin Thingnæs Lid, Bente Mangschou, Arne Mikalsen, Astrid Bjerkås, Anne Finstad (ref.)

1 Velkommen, registrering av eventuelle fravær, habilitet og godtgjøring

Leder av Hovedkomiteen, Åshild Krogdahl, ønsket velkommen til møtet. Ingen av møtedeltakerne meldte seg inhabile for sakene som skulle tas opp på møtet.

2 Godkjenning av møteinnkallelse og dagsorden

Dagsorden og møteinnkallelse ble godkjent uten merknader. Det ble meldt et ønske å ta opp et punkt under Eventuelt vedrørende "felles språk" i risikovurderinger.

Protokollen fra forrige møte i Hovedkomiteen ble ikke gjennomgått da alle oppfølgingspunktene var på dagens agenda og vil bli nærmere omtalt senere.

3 Presentasjon av nye kostholdsundersøkelser

Lene Frost Andersen holdt en presentasjon om resultatene fra de landsomfattende kostholdsundersøkelsene for 2 åringer som ble gjennomført i 2006-2007.

Resultatene viser at 2 år gamle barn har et kosthold som i stor grad er i tråd med råd og anbefalinger fra helsemyndighetene, blant annet har inntaket av tilsatt sukker og søte drikker blant 2-åringene gått ned siden forrige kostholdsundersøkelse og inntaket av frukt og grønnsaker har økt. Utfordringer framover for aldersgruppen vil være å opprettholde de gode kostvanene, øke inntaket av frukt og grønnsaker ytterligere, samt øke inntaket av vitamin D og redusere inntaket av mettet fett.

Det ble også redegjort for Norkost 3 som er en kostholdsundersøkelse blant voksne (18-70 år) som skal gjennomføres i 2010. Det er allerede utført 2 pilotstudier, og det skal plukkes ut 5000 deltakere som skal svare på en 2x24 timers recall undersøkelse på telefon samt fylle ut et tendens/frekvens-skjema.

De nye undersøkelsene gjennomføres av Universitetet i Oslo, avdeling for ernæringsvitenskap på oppdrag fra Helsedirektoratet og Mattilsynet.

Hovedkomiteen takker for en flott og interessant presentasjon.

4 Saker som skal behandles på møtet

Adjuvanseffekt av Bt-toksin – orientering om sak i FG3

Audun Nerland, nestleder av faggruppe for GMO redegjorde for et spørsmål som har vært på dagsorden lenge i faggruppen vedrørende adjuvanseffekt av Bt-toksin. EFSA har utarbeidet et utkast til rapport fra det bilaterale møtet om adjuvans som ble arrangert mellom EFSA's GMO-Panel og en ekspertgruppe fra VKM 13.01.09. Rapporten er kommentert av den norske ekspertgruppen, og sendt EFSA 30. juni i år. I sine kommentarer har VKM blant annet påpekt at rapporten inneholdt en del direkte feil. Rapporten ble så omarbeidet av EFSA, og sendt til FG3 for uttalelse. FG3 hadde vurdert det omarbeidete utkastet, og godkjent det.

Marine oljer - del 1 (08/504)

Leder av *ad hoc*-gruppen holdt en presentasjon om arbeidet i arbeidsgruppen. Mandat for arbeidsgruppen ble gjennomgått samt en redegjørelse for de problemområdene som er identifisert.

Risikovurderingen er et omfattende arbeid og leder for arbeidet ba om utsettelse av tidsfristen. Arbeidsgruppen arbeider for å ha et utkast klart i løpet av februar. Da skal det til gjennomgang i faggruppe 5 og planen er at Hovedkomiteen kan behandle saken på sitt møte i mars 2010.

Marine oljer del 2 (08/707)

Koordinator i sekretariatet for arbeidet med del 2 av marine oljer holdt en presentasjon av status for arbeidet. Arbeidet er ikke kommet så langt at noen resultater kan presenteres, men mandat, litteratursøk og hva slags endepunkter gruppen har bestemt seg for å se på ble presentert.

Arbeidsgruppen skal ha et møte i midten av desember 2009. De håper å ha klart et utkast til rapport til gjennomgang i faggruppe 7 i januar og at Hovedkomiteen kan sluttbehandle saken på sitt møte i mars 2010.

VKMs kommunikasjonsstrategi (09/024)

Det har i lengre tid vært et uttrykt ønske fra Hovedkomiteen om at VKM må bli mer synlig. Hovedkomiteen har derfor bedt sekretariatet om å utarbeide et utkast til kommunikasjonsstrategi. Kommunikasjonsrådgiver i sekretariatet har sammen med en arbeidsgruppe utarbeidet et forslag til kommunikasjonsstrategi som ble presentert på møtet.

Utkast til kommunikasjonsstrategi ble tatt svært godt i mot av Hovedkomiteens medlemmer. Det ble påpekt at det var et omfattende, solid og gjennomarbeidet dokument som var et godt grunnlag for å få fattet et endelig vedtak.

Sekretariatet hadde også laget et forslag til håndtering av mediehenvelser. Hovedkomiteen ønsket et slikt forslag velkommen og sluttet seg til forslaget som ble presentert.

Vedtak:

- Hovedkomiteen ber arbeidsgruppen lage en strategi for sosiale medier til neste møte.
- Hovedkomiteen støtter at kapittelet *Forutsetninger for VKMs kommunikasjonsstrategi* legges som vedlegg til den endelige versjonen av kommunikasjonsstrategien.
- Hovedkomiteen støttet tidsperspektivet 2010-2013 for kommunikasjonsstrategien var fornuftig.

Kommunikasjonsrådgiver innarbeider de innspill som kom på møtet og nytt utkast presenteres og vedtas på Hovedkomiteens møte i mars 2010.

Rutiner for videreformidling av kunnskapsbehov

I følge årsplanen for 2009 til både Hovedkomiteen og sekretariatet skal VKM sørge for å formidle forskningsbehov og kunnskapsmangler avdekket i risikovurdering til relevante parter. I tillegg skal sekretariatet utarbeide rutiner for behandling av kunnskapsmangler.

Hovedkomiteen fikk forelagt utkast til rutiner og et aller første utkast til rapport som samlet kunnskapsbehovene avdekket i 2009.

Hovedkomiteens medlemmer poengterte viktigheten av et dokument som synliggjør de kunnskapsbehov som avdekkes i VKMs risikovurderinger. I tillegg vil det være en mulighet til å spille dokumentet inn til spesielt Mattilsynet, men også via andre kanaler som for eksempel Norges Forskningsråd.

Hovedkomiteen påpekte at VKMs faggrupper bør bli mer bevisst hvordan kunnskapsbehov skal omtales i risikovurderingene slik at dette blir lettere å samle i en felles rapport.

Det kom inn flere innspill på hvordan et slikt dokument bør se ut.

Vedtak: Det ble nedsatt en arbeidsgruppe bestående av Åshild Krogdahl, Janneche Utne Skåre og Wenche Farstad fra Hovedkomiteen samt Astrid Bjerkås og Anne Finstad fra sekretariatet for å se nærmere på utarbeidelse av rutiner for formidling av kunnskapsbehov og hvordan VKM skal samle disse i et felles dokument. Sekretariatet sender ut forslag til møtedato.

Årsplan for VKM 2010

Årsplan for sekretariatet og VKM har blitt utarbeidet i 2008 og 2009 og det er tid for å starte planleggingen av 2010. Det er ønskelig at årsplanen for 2010 skal være mer spisset mot de

spesifikke aktivitetene HK og faggruppene har tenkt å jobbe med i 2010 og at man tar bort de generelle strategiene som i dag gjør årsplanen unødvendig lang.

Vedtak: Hovedkomiteen støtter forslaget om at faggruppene og HK lager utkast til årsplaner som inneholder konkrete aktiviteter og at det samlede dokumentet viderefremmes til ny komité som et utgangspunkt for deres arbeid i 2010. Sekretariatet og Hovedkomiteens ledelse lager et forslag til årsplan for Hovedkomiteen som legges frem på det neste møtet i Hovedkomiteen i mars.

5 Saker som skal behandles på møtet

Status for øvrige saker i Hovedkomiteen

Direktør for sekretariatet orienterte om status i arbeidet med oppnevning av ny komité for 2010-2013. Det har blitt brukt mye tid og ressurser på annonsering og kontakt med flere vitenskapelige miljøer for rekruttering av nye medlemmer. Det har kommet inn noen søknader allerede, men fristen er 15.januar. Det arbeides med å få nedsatt en bedømmelseskomité.

Vedtak: Hovedkomiteen tar orienteringen til etterretning.

6 Forslag til selvinitiering av saker i VKM

Risikovurdering av morsmelk.

Det ble fremlagt på møtet et ønske om at Hovedkomiteen selvinitierte en risikovurdering av morsmelk. Årsaken er at Norge har klare offentlige retningslinjer for fullamming frem til 6mndts alder på grunn av morsmelks positive helsemessige egenskaper i tillegg til at det med jevne mellomrom dukker opp bekymring rundt innholdet av organiske miljøgifter i morsmelk og disse stoffenes mulige påvirkning på barnets helse og utvikling.

Vedtak: Hovedkomiteen støtter forslaget om å selvinitiere en risiko-nyttevurdering av morsmelk. Sekretariatet sammen med de aktuelle faggruppene starter arbeidet med å lage et forslag til arbeidsgruppe og et utkast til mandat som presenteres på det neste møtet i Hovedkomiteen.

Risikovurdering av sopp gifter i korn - Fusarium

Et medlem fra Faggruppe 9 fremla et forslag om at VKM selvinitierer en risikovurdering av *Fusarium* som er den viktigste mykotoksinproduserende soppen i Norge. Det finnes mange ulike arter av *Fusarium* som produserer ulike mykotoksiner. Det har vært en økende forekomst i norsk kornproduksjon de siste årene. Særlig de to siste års kornhøster skaper bekymring, da forholdene for soppvekst har vært spesielt gode.

Som det fremgår av VKMs årsplan for 2009 har Faggruppe 5 tidligere meldt at de ønsker å selvinitiere en risikovurdering av mykotoksiner i næringskjeden og Faggruppe 9 har tidligere meldt sin interesse for å bidra. I forbindelse med en av presentasjonene på VKMs 5års jubileum der utviklingen i mykotoksinproblematikken var nevnt, ble det etterspurt fra leder av Faggruppe 4 om ikke dette er en sak VKM bør ta tak i på tvers av flere faggrupper.

Vedtak: Forslaget ble støttet av Hovedkomiteens medlemmer. Det ble imidlertid påpekt at Mattilsynet bør spørres om de kunne være interessert å bestille en slik risikovurdering fra VKM. Koordinatorene for de aktuelle faggruppene starter en dialog med Mattilsynet på denne

saken samt lager et forslag til sammensetning av *ad hoc*-gruppe i samarbeid med aktuelle faggrupeledere. Følgende faggrupper som kan være aktuelle er Faggruppe 2, Faggruppe 3, Faggruppe 5, Faggruppe 6, Faggruppe 8 og Faggruppe 9.

7 Orientering fra arbeidet i faggruppene

Faggruppe 1

Faggruppen har ikke avsluttet noen risikovurderinger siden forrige møte i Hovedkomiteen, men jobber for tiden med tre risikovurderinger; Dekontaminering av kjøtt, Risikovurdering av klorheksidin i kosmetiske produkter samt en selvinitiert sak på patogener i sjøpattedyr.

Faggruppe 2

Faggruppen har hatt to arbeidsmøter og ett faggruppemøte siden forrige møte der 3 saker har vært oppe til vurdering. Disse blir publisert mest sannsynlig i januar 2010. Ellers jobber faggruppen med et dokument for å beskrive de modellene som brukes i risikovurdering av plantevernmidler.

Faggruppe 3

Faggrupeleder, Knut Berdal, har sluttet og faggruppen har fått ny leder. Dette er Hilde-Gunn Opsahl Sorteberg. Faggruppen har hatt mange ferdigstillinger siden forrige møte i Hovedkomiteen. EFSA har laget en rapport om vurdering av allergenisitet til GM-planter og GM-mikroorganismer. FG3 har fått dokumentet til høring med frist ultimo januar 2010. Faggruppens koordinatorene har jobbet med VKMs nettsider for å få etablert en GMO-database.

Faggruppe 4

Faggruppen har ikke avsluttet noen saker siden forrige møte i Hovedkomiteen.

Faggruppen arbeider med en risikovurdering av inntaket av kumarin i den norske befolkningen. Det er nedsatt en arbeidsgruppe og arbeidet har kommet godt i gang.

Faggruppen er øyeblikkelig ferdig med et stort arbeid med en eksponeringsmodell for stoffer som migrerer fra matkontaktmaterialer der både norske og danske inntaksdata er inkludert.

Faggruppen skal ha møte 10. desember 2009.

Faggruppe 5

Faggruppen arbeider med risikovurdering av marine oljer, del 1. Det er ikke kommet inn noen nye bestillinger til faggruppen i 2009. Ny koordinator for faggruppen er på plass over nyttår og faggruppen skal ha sitt neste møte 14.januar. 2010.

Faggruppe 6

Faggruppen har ikke avsluttet noen saker siden forrige møte i Hovedkomiteen.

Faggruppen er helt i slutfasen med risikovurdering av alternativ metode for prosessering av kategori 2-materiale fra fisk. Faggruppen er involvert i risikovurdering av marine oljer, del 1 og denne arbeidsgruppen hadde møte 1.desember. I tillegg er faggruppen med i arbeidet med probiotiska i barnemat.

Faggruppen vurderer om de skal selvinitiere en risikovurdering av berlinerblått i fôr og en risikovurdering av avskjær fra kylling brukt i fôr. Faggruppen hadde møte 2. desember.

Faggruppe 7

Faggruppen har sendt et hørings svar til EFSA vedrørende vurdering av Dietary reference values (DRV) for karbohydrater, kostfiber og fett. Dette ble sendt innen fristens utløp 15. oktober.

Faggruppen arbeider sammen med Faggruppe 1 og 6 med vurdering av 2 probiotiske bakterier i barnemat. Faggruppen er også ansvarlig for risikovurdering av marine oljer, del 2 som er godt i gang. Faggruppen har etablert en *ad hoc*-gruppe som skal utarbeide utkast til en vurdering av kreatin i sportsprodukter. Arbeidet i denne *ad hoc*-gruppen skal starte opp i januar.

Faggruppe 8

Faggruppen har ikke avsluttet noen saker siden forrige møte i Hovedkomiteen.

Faggruppen arbeider med flere saker og mange av disse er i slutfasen. Dette gjelder blant annet risikovurdering av "Catch and release", "Bruk av akupunkturbehandling av dyr" og "Stamfiskovervåking - vertikal overføring av smitte" som har vært store arbeider. Flere av disse sakene forventes å kunne få stor medieoppmerksomhet, og faggruppen ønsker hjelp til god risikokommunikasjon

Faggruppe 9

Faggruppen har avsluttet risikovurderingen av *Phytophthora ramorum* i Norge.

I tillegg arbeider faggruppen med risikovurdering av furuvednematode (FVN) *Bursaphelenchus xylophilus* i Norge, del 2 samt tre selvinitierte risikovurderinger av minérflueartene *Liriomyza huidobrensis*, *L. sativae* og *L. trifolii*.

Faggruppen har mottatt en bestilling på rød marg som er en sykdom på jordbær forårsaket av soppen *Phytophthora fragariae*. Faggruppen har også nylig mottatt første utkast til en bestilling der Mattilsynet ber om en vurdering av sannsynligheten for innførsel av plantesykdommen mørk ringrøte dersom Norge åpner for import av matpoteter fra Nederland

6 Orientering fra VKMs deltagere i EFSAs vitenskapelige organer

TSE-nettverket har hatt møte i oktober og det ble gitt en kort orientering vedrørende utviklingen av kugalskap i de ulike europeiske landene.

Det ble kort orientert fra plantehelsepanelet til EFSA som har fått tre mandater (oppdrag) fra EU de vil jobbe med fremover: Å lage risikovurdering for EU-området og analyse av håndteringsalternativer for 1) *Dryocosmus kuriphilus* og 2) *Gibberella circinata* (begge vil EFSA lage fra bunn, noe som er nytt med hensyn til at EFSA tidligere kun har gjort revurderinger av risikovurderinger fra andre organer); 3) å vurdere en amerikansk risikovurdering av *Tilletia indica* (Karnal bunt, soppsykdom på hvete). EFSA vil gi ut sitt eget tidsskrift, EFSA journal, og plantehelsepanelet i EFSA er av den oppfatning at det trengs en ordning med eksterne referees for at tidsskriftet skal ha en viss verdi.

Direktør for VKMs sekretariat ønsker innspill fra norske eksperter på hva som skjer i de ulike panelene de er medlemmer i EFSA velkommen. Det er nyttig at hun er orientert om hva som skjer med tanke på formidling til og fra møtene hun deltar på i Advisory Forum.

7 Nytt fra Mattilsynet

Mattilsynet orienterte om en kartlegging av regelverket som er gjort i løpet av 2009 ved hjelp av en spørreundersøkelse. Resultatene viser at det er vanskelig å forholde seg til regelverket på Mattilsynets område da det er svært omfattende. Det foreligger i dag mer enn 400 forskrifter og intensjonen fremover blir å prøve å bli flinkere til å dempe reguleringen.

Det er for tidlig å si noen om hvilke risikovurderinger Mattilsynet vil bestille av VKM i 2010. Noen av sakene som kan komme opp neste år er risikovurdering av urter/planter, risikovurderinger i forbindelse med ny praktisering av legemiddeloven, berikning av usunne matvarer og kjemisk dekontaminering i kylling. Det vil bli mindre på dyrevelferd og mer på dyrehelse.

Mattilsynet og VKM skal sammen med kunnskapsinstitusjonene (KI) ha møte 11. januar og Mattilsynet har sendt ut forslag til agenda. VKM er bedt å komme med innspill til agenda.

8 Orientering fra sekretariatet

Orientering fra analyse møte

VKM inviterte til analyse møte vedrørende data for fremmedstoffer i mat og fôr mellom Mattilsynet og kunnskapsinstitusjonene den 10. november 2009. Hovedtema for møtet var å få oversikt over hva som finnes av analysedata på fremmedstoffer, hvor de finnes og hvordan de samles og lagres og å starte et samarbeid mellom Mattilsynet, kunnskapsinstitusjonene og VKM. Sekretariatet har laget et referat fra møtet som vil bli brukt til videre arbeid.

Kontaktmøte med Mattilsynet 4. desember

Det skal være kontaktmøte mellom Mattilsynet og VKM 4. desember. Punkter på agendaen er blant annet oppfølging av analyse møte den 10. november, samarbeid mellom VKM og Mattilsynet på kommunikasjonsområdet, selviterte saker i VKM og agenda for det årlige kontaktmøtet mellom KI, Mattilsynet og VKM skal avholdes 11. januar. Forslag til agenda fra Mattilsynet er på høring i VKM.

Kontaktmøte med KI, Mattilsynet og VKM

Det årlige kontaktmøtet mellom KI, Mattilsynet og VKM skal avholdes 11. januar. Forslag til agenda fra Mattilsynet er på høring i VKM.

9 Fastsettelse av nye møtedatoer

Forslag til dato for første møte etter nyttår sendes på e-post.

10 Eventuelt

Det har kommet en henvendelse fra et medlem av VKM til sekretariatet med ønske om at VKM burde ha et "felles språk" blant annet når det gjelder ord og uttrykk som blir brukt til å

angi grad av risiko i ulike vurderinger. Dette er svært viktig. EFSA's Scientific Committee og EFSA-prosjektet om harmonisering av risikovurderingsmetodikk har også tatt opp temaet. VKM vil følge EFSA's arbeid og eventuelt delta i arbeidsgrupper i forbindelse med denne saken.

Vedtak: Hovedkomiteen tar orientering til etterretning.